

به نام خدا

طرح درس دانشجویان دوره کارشناسی ارشد ایمنی شناسی پزشکی نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲
دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کردستان

عنوان درس: روش تحقیق

نام استاد: دکتر قباد مرادی

گروه فراگیر: دانشجویان دوره کارشناسی ارشد ایمنی شناسی پزشکی

تعداد واحد: ۲ واحد

نیمسال تحصیلی: نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با کلیات پژوهش و روش های متداول تحقیق در علوم پزشکی و کسب توانایی ارائه طرح پژوهشی و انجام تحقیق و نحوه استفاده از نتایج پژوهش های انجام شده و کسب توانایی جهت همکاری در فعالیت های پژوهشی.

اهداف ویژه درس:

در پایان این دوره از فراگیران انتظار می رود قادر باشند که:

۱. تحقیق را تعریف کنند و روش علمی پژوهش و مراحل مختلف آن را بیان کنند.
۲. طرز یافتن مشکل و مساله و عنوان پژوهشی را شرح دهند و معیار های انتخاب موضوع را بیان نمایند و ویژگی های مهم موضوع پژوهش را توضیح دهند.
۳. ضرورت و نحوه نوشتن بیان مسئله را شرح دهند و نحوه نوشتن بیان مسئله را توضیح دهند و روش و فنون نوشتن مقدمه طرح هایی پژوهشی را بیان کنند.
۴. کلیات روش جستجو و منابع اطلاعاتی و بررسی متون را بیان نمایند.
۵. شرایط و نحوه تنظیم اهداف، سوالات، فرضیه ها و پیش فرض های پژوهشی را بیان نمایند. اصول مورد نظر در تدوین اهداف را شرح داده و به کار ببندند. برای یک طرح تحقیقاتی اهداف و سوال و فرضیه بنویسند.
۶. متغیر و انواع آن در پژوهش را تعریف کنند. انواع متغیر ها را نام ببرند و هر کدام را توضیح دهند.
۷. پژوهش ها را از جهات مختلف تقسیم بندی نموده و با انواع تحقیقات را با هم مقایسه نمایند. انواع تحقیق را نام برده و شرح دهند.
۸. خصوصیات و تعریف و روش انجام مطالعات توصیفی و مقطعی و مورد شاهی را بیان نمایند.

۹. خصوصیات و تعریف و روش انجام مطالعات مورد شاهدهی و کوهورت را بیان نمایند.
۱۰. خصوصیات و تعریف و روش انجام مطالعات کلینیکال تراپال را بیان نمایند.
۱۱. تعریف و ویژگیهای جامعه، نمونه و محیط پژوهش را بیان داشته روشهای مهم نمونه گیری را توضیح دهند.
۱۲. روش های مختلف جمع آوری داده ها را توضیح دهند. خطاهایی که ممکن است در حین جمع آوری داده ها ایجاد شود را شرح دهند.
۱۳. فرآیند تجزیه و تحلیل داده ها و نحوه استفاده از امار در تحقیق را بیان کنند.
۱۴. نحوه انتشار و چگونگی بکارگیری نتایج تحقیقات در عمل و روش تهیه گزارش طرح تحقیقاتی را بیان کنند.
۱۵. اهمیت و روش و فنون رعایت اصول اخلاقی در تحقیق را بیان کنند.
۱۶. بر اساس مطالب تدریس شده و با بکار گیری فرآیند تحقیق یک پروپوزال تحقیقاتی بنویسند.

روش تدریس: سخنرانی - پرسش و پاسخ در کلاس - بحث گروهی - تکلیف کلاسی - تکلیف در منزل

وظایف و تکالیف دانشجو :

- ۱- دانشجویان باید حضور منظمی در کلاس درس داشته باشند .
- ۲- از دانشجویان خواسته می شود که در بحث های گروهی و پرسش و پاسخ در کلاس شرکت کنند. برای جلب مشارکت دانشجویان در بحث های گروهی نمرات و امتیازاتی به آنها داده می شود.
- ۳- توصیه می شود که دانشجویان با آمادگی قبلی در کلاس حاضر شوند و در صورت امکان مطالب را قبلا مطالعه کرده باشند.
- ۴- تکلیف هفتگی در جریان تهیه یک طرح پژوهشی را انجام دهند و انرا ارائه دهند.
- ۵- در پایان درس هر دانشجو باید یک پروپوزال پژوهشی ارائه دهد.
- ۶- در آزمون های میان ترم و پایان ترم شرکت کنند.
- ۷- در هر جلسه آمادگی برای پاسخ به سئوالات درس های قبلی (کویز) را داشته باشند.

روش ارزشیابی دانشجویان :

ردیف	عنوان فعالیت	نمره	
۱	حضور در کلاس	پیش شرط ورود به آزمون حضور در کلاس و نداشتن غیبت بیش از حد مجاز است. عدم غیبت در جلسات برای دانشجویان امتیازی در نظر گرفته می شود.	
۲	شرکت در بحث ها و پاسخ به پرسش های طرح شده در کلاس	حداکثر تا 2 نمره به صورت اضافه کردن به نمره دانشجوی	
۳	آزمون پایان ترم	۱۵ نمره	
۴	ارائه یک پروپوزال پژوهشی در روز امتحان	۵ نمره	

منابع جهت مطالعه این درس شامل موارد ذیل است:

۱. اصول پایه روش تحقیق در علوم پزشکی، شورای نویسندگان کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی بران، انتشارات نور دانش ۱۳۸۹
۲. روش شناسی پژوهش های کاربردی در علوم پزشکی، دکتر حسین ملک افضلی و سایرین، دانشگاه علوم پزشکی تهران ۱۳۸۴
۳. گروه مولفین سازمان بهداشت جهانی. روش تحقیق در سیستم های بهداشتی. ترجمه یار ستوده مرام، دژکام. تهران: وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی (**Designing and conducting health systems research projects** / **Corlien M. Varkevisser, Indra Pathmanathan, Ann Brownlee**)
۴. کتاب اصول اپیدمیولوژی، گوردیس، ویزاست ششم، ترجمه هلاکویی و صباغیان، انتشارات گپ، سال ۱۴۰۱
5. Friedman CP, Wyatt JC (2010) Evaluation Methods in Biomedical Informatics. Springer, 2nd edition. Paperback: 2010; ISBN: 1441920722. Hardback: 2005; ISBN: 0387258892.
6. Boynton PM (2005) The Research Companion. Psychology Press. ISBN: 1841693057.
7. Bowling A (2009) Research Methods in Health. Open University Press, 3rd edition. ISBN: 0335233643.
8. Bowling A, Ebrahim S (ed.s). (2005) Handbook of Research Methods in Health. Open University Press. ISBN: 0335214606.

9. Greenhalgh T, Potts HWW, Wong G, Bark P, Swinglehurst D (2009) Tensions and paradoxes in electronic patient record research: A systematic literature review using the meta-narrative method. *Milbank Quarterly*. 87(4):729-88.
10. Furniss D, Randell R, O’Kane AA, Taneva S, Mentis H, Blandford A (2014) Fieldwork for Healthcare: Guidance for Investigating Human Factors in Computing Systems. *Synthesis Lectures on Assistive, Rehabilitative, and Health-Preserving Technologies*. 2(1):1-146.

۱۱. مطالب کلاس

برنامه و جزییات بیشتری در خصوص محتوای جلسات درس روش تحقیق :

مقدمه و تعریف پژوهش :

- این فرصت برای شما فراهم می شود تا آمادگی پیدا کنید که بدانید آغاز تحقیق از کجاست.
- برای شما فرصتی فراهم خواهد شد تا به سوالات خود در مورد یک مسئله به صورت علمی بیانیشید.
- در این درس شما با نحوه تهیه و تدوین طرح تحقق آشنا خواهید شد.
- روش علمی برای تحقیق وانواع و ویژگی های آنرا را فرا خواهید گرفت.

تعیین موضوع تحقیق:

- هدف از انتخاب موضوع چیست؟
- منابع برای انتخاب موضوع کدامند؟
- شرایط لازم برای انتخاب موضوع چیست؟
- ویژگی های یک عنوان خوب کدامند؟

بیان مسئله تحقیق:

- چرا بیان مسئله تحقیق مهم است.
- در بیان مسئله تحقیق چه موضوعاتی باید مطرح شوند؟

- نحوه نوشتن " بیان مسئله تحقیق " چگونه است.؟

اهداف تحقیق و فرضیه یا سوالات تحقیق:

- تعریف هدف و تقسیم بندی انواع آن را بیان کنید.
- فواید و خصوصیات اهداف رامشخص نمائید.
- نحوه بیان اهداف را شرح دهید.
- برای موضوع تحقیق انتخابی خود هدف اصلی و اهداف جزئی را بنویسید.
- تعریف فرضیه ، انواع آن و خصوصیات یک فرضیه خوب
- فرضیه ها چگونه روابط بین متغیرها را بیان می کنند؟
- سوالات مهم در کجا مطرح می شوند؟
- ویژگی ها و نحوه بیان سوالات مهم چگونه است؟

تعریف مفاهیم و متغیر ها و مقیاس اندازه گیری

چرا تعریف مفاهیم و متغیر ها مهم است؟

- تعریف شرح و عملی مفاهیم و متغیرها چگونه انجام می شوند؟
- تعریف متغیر و انواع آن
- تعریف مقیاس اندازه گیری و انواع مقیاس ها
- خصوصیات یک مقیاس اندازه گیری خوب
- سوالات مهم در کجا مطرح می شوند؟
- ویژگی ها و نحوه بیان سوالات مهم چگونه است؟

جامعه مورد مطالعه :

- تعریف جامعه آماری ، واحد مورد مطالعه
- چرا نمونه گیری می کنیم؟
- نمونه معرف و ملاکها برای انتخاب نمونه کدامند؟
- روش های نمونه گیری احتمالی و غیر احتمالی چگونه انجام می شوند؟

روش های جمع آوری اطلاعات

- رایج ترین روش ها برای جمع آوری اطلاعات کدامند ؟
- محاسن و معایب هریک از روش ها چیست؟
- ویژگی ها و انواع متداول هریک از روش ها کدامند؟

روش های تجزیه و تحلیل دادها

- اطلاعات را چگونه طبقه بندی و به رایانه بسپاریم؟
- متداول ترین روش های تجزیه و تحلیل داده ها کدامند؟
- انواع خطا ها در جمع آوری و تجزیه و تحلیل داده ها و روش های کاهش آن
- حساسیت و اختصاصی بودن چیست و چگونه اندازه گیری می شوند؟

روش جستجوی الکترونیکی و مرور بررسی های قبلی:

- دلایل اهمیت مرور بر بررسی های قبلی چیست؟
- چگونه بررسی های قبلی را مرور کنیم؟
- نحوه بیان مرور بر بررسی های قبلی چگونه است؟

برنامه ریزی اجرا

- مطالعه راهنما و پیش آزمون چگونه است؟
- جدول گانت چگونه ترسیم می شود؟
- چگونه فعالیت هارا سازماندهی کنیم؟

نکات اخلاقی در پژوهش و برآورد هزینه پژوهش:

- اهمیت ملاحظات اخلاقی در چیست؟
- چگونه ملاحظات اخلاقی را در مراحل مختلف تحقیق بیابیم و بیان کنیم؟

محدودیت های تحقیق

- آیا شناخت محدودیت های تحقیق پیش از انجام آن امکانپذیر است؟
- محدودیت هادرمراحل مختلف تحقیق کدامند؟
- چگونه فعالیت هارا سازماندهی کنیم؟

روش گزارش نویسی پژوهش و نحوه استفاده از نتایج :

- چرا گزارش نویسی اهمیت دارد؟
- انواع روش های بیان گزارش تحقیق کدامند؟
- نحوه نوشتن یک مقاله تحقیقی و پایان نامه تحصیلی چگونه است؟
- نحوه بیان نقل قول ، زیرنویس و منابع چگونه باید باشد؟

برنامه درسی

ردیف	تاریخ	عنوان جلسه	اهداف و جزییات جلسه	سایر توضیحات
۱		کلیات ، تعریف تحقیق و روش یافتن مساله	تحقیق را تعریف کنید. مراحل اجرای یک تحقیق را نام ببرید. چگونگی پیدا کردن یک مسئله یا مشکل را عنوان کنید. مواردی که در پیدا کردن مسئله و یک مشکل اهمیت دارد نام ببرید. مواردی را که در یک عنوان تحقیق مهم هستند بیان کنید. بتوانید یک عنوان برای تحقیق خود بنویسید.	
۲		روش انتخاب موضوع	موضوع تحقیق خود را توضیح دهید.	
۳		روش بیان مساله و نوشتن مقدمه در طرح های پژوهشی	ضمن آشنایی با منابع کسب موضوع پژوهش ، موضوعات پژوهشی را انتخاب نموده ، براساس توافق گروهی و با استفاده از معیار های اولویت دهی به پژوهش، موضوع مناسبی را انتخاب ،مسئله را تجزیه و تحلیل نموده و با مرور بر متون، بیان مسئله آن را تدوین نمایند.	
۴		روش جستجوی منابع و مرور متون در تحقیق	۱-منابع مهم برای بررسی متون را بشناسند. ۲- منابع مهم داده های الکترونیکی را بیان نماید. ۳-شیوه صحیح منبع نویسی در متن و پایان گزارشات تحقیق را بیان کند.	
۵		اهداف، سئوالات و فرضیات پژوهش	۱- اهمیت و انواع اهداف، فرضیات و سئوالات پژوهش را توضیح دهد. ۲- اهداف فرضیات و سئوالات پژوهش در پروژه در حال تکمیل خود را تدوین نمایند.	
۶		تعریف متغیرها و روش تنظیم جدول متغیرها	ضمن آشنایی بامفهوم منغیر اهمیت و انواع آن ، لیستی از متغیر های پژوهش خودرا تهیه کرده، نوع و نحوه اندازه گیری آن را بدرستی تعیین نماید.	
۷		کلیات مطالعات در پژوهش و مطالعات توصیفی	ضمن آشنایی با انواع روش های تحقیق و با توجه به عوامل تاثیر گذار بر انتخاب روش، مناسب ترین نوع مطالعه برای پژوهش در حال تکمیل خود را تدوین نمایید.	
۸		مطالعات مورد شاهدهی و کوهورت	کلیات مطالعه مورد نظر را بداند.	
۹		مطالعات کلینیکال تراپال و کیفی	کلیات مطالعه مورد نظر را بداند.	
۱۰		محیط و جامعه مورد مطالعه، روش نمونه گیری	این بخش را در مطالعه خود تکمیل نماید.	
۱۱		روش های جمع آوری داده ها	ضمن آشنایی، با انواع روش های فعال و غیر فعال جمع آوری داده ها ، علل تورش در آنها و نیز چگونگی تدوین ابزار های جمع آوری داده ، با مقایسه مزایا و معایب آنها ، مناسب ترین روش جمع آوری داده برای طرح در حال تکمیل خود را انتخاب و ابزار آن را تدوین نماید	
۱۲		تجزیه و تحلیل داده ها و استفاده از امار در تحقیق	۱- اهمیت و هدف از تجزیه و تحلیل داده ها را بیان کنند..	
۱۳		برآورد هزینه های پژوهش و نحوه اخلاق در پژوهش	۱- با روش برآورد هزینه های پژوهش آشنا شوند. ۲- ضمن آگاهی از تاریخچه نیاز به ورود مسائل اخلاقی به پژوهش مهمترین اصول وکد های اخلاقی را بیان داشته و اصول اخلاقی مورد توجه در طرز خود را تدوین نمایند.	
۱۴		روش تهیه گزارش تحقیق	۱- مشکلات و راهبرد های مرتبط به کاربرد نتایج تحقیق در عمل را بیان نمایند . ۲- ضمن آشنایی با شیوه های متعدد انتشار نتایج تحقیقات ،با نحوه نگارش مقالات و گزارشات کتبی پروژه های تحقیق آشنا شده و گزارش کتبی طرح پروژه خود را آماده نمایند	
۱۵		امتحان		

